

Azathioprine 6-mercaptopurine (Purinethol®) bij colitis ulcerosa en de ziekte van Crohn Imuran®

Uw behandelend arts heeft met u gesproken over het gebruik 6-mercaptopurine (Purinethol®) of azathioprine (Imuran®). In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van dit medicijn en hoe u moet handelen in geval van bijwerkingen. Het is echter géén vervanging van de bijsluiter. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee bij uw behandelend arts of verpleegkundig specialist IBD terecht.

Algemeen

Tot nu toe is de oorzaak van colitis ulcerosa en de ziekte van Crohn niet bekend. Elke behandeling met medicijnen is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die zich bij deze ziekte voor kunnen doen. De ziekte geneest niet door de behandeling met medicijnen. Als u deze medicijnen afbouwt of stopt dan kunnen de klachten weer terugkomen.

Wat is 6-mercaptopurine en azathioprine?

Bij inflammatoire darmziekten worden 6-mercaptopurine (6MP) als afweeeronderdrukkende medicijnen ingezet. Dit is een geneesmiddel dat het immuunsysteem beïnvloedt. Het immuunsysteem is het systeem van het lichaam dat de mens beschermt tegen lichaamsvreemde stoffen en ziekten. Door het gebruik van 6MP wordt de zogenoemde 'overactieve afweer' onderdrukt: het remt de activiteit van de chronische darmontsteking. Wanneer blijkt dat u goed op het middel reageert, kan 6MP vele jaren gebruikt worden.

Behalve bij inflammatoire darmziekten, wordt 6MP ook voorgeschreven bij bepaalde soorten van bloedkanker, in hoge doseringen. Omdat bleek dat 6MP ook de activiteit van ontstekingscellen remt, wordt het middel ook toegepast bij de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa. Dit laatste is dus de reden waarom u het medicijn krijgt voorgeschreven. Omdat bij u de dosering veel lager is (dan bij de behandeling van bloedkanker) zijn de bijwerkingen en de kans op die bijwerkingen aanzienlijk minder! Dat is belangrijk om te weten, daar het

mogelijk is dat de bijsluiter die u van uw apotheek krijgt, gericht is op mensen met bloedkanker.

Effect van 6MP en Azathioprine 6MP en azathioprine moet veelal 2 tot 4 maanden gebruikt worden voordat het effect merkbaar is. Daarom gaat u wellicht –in overleg met uw arts- in eerste instantie door met de medicatie die u al gebruikt. Wanneer blijkt dat u goed op het middel reageert en er geen bijwerkingen optreden, kan 6MP langdurig gebruikt worden.

Voor de start

Informeer uw behandelend arts altijd indien er sprake is van één of meer van onderstaande omstandigheden:

- Besmetting met tuberculose in het verleden
- Een infectie in uw hele lichaam (zoals griep)
- Een langdurige of steeds terugkerende infectie
- Een infectie op één plaats op uw lichaam (zoals een zweer op uw been)
- Gebruik van andere medicatie

Neem altijd een lijstje mee naar uw behandelend arts met daarop alle door u gebruikte medicijnen.

Vorbereiding start 6-mercaptopurine (Purinethol®) of azathioprine (Imuran®)

Omdat 6 MP en azathioprine het afweersysteem onderdrukken, kunnen bepaalde ziekten plotseling actief worden, bijvoorbeeld hepatitis (besmettelijke leverontsteking). Je kunt hepatitis meedragen zonder dat je hiervan klachten hebt. Bij alle patiënten wordt voor de start met 6MP (Purinethol®) of azathioprine (Imuran®)gekeken of er een vroegere besmetting met met hepatitis wordt getest via een bloedafname.

Vaccinaties (inentingen)

Vaccinaties zijn mogelijk minder effectief als u 6MP of azathioprine gebruikt. Vaccinaties met een vaccin dat bestaat uit verzwakte levende virussen of bacteriën, worden ontraden bij gebruik van 6MP of azathioprine. Denk hierbij aan onder meer aan vaccinaties gele koorts, tuberculose (BCG), bof, mazelen, rodehond (BMR), rotavirus en (sommige vaccinaties voor) varicella (waterpokken). Als een van deze vaccinaties toch nodig is, raadpleeg dan eerst uw arts of de IBD-verpleegkundig specialist.

Grieprik

U komt in aanmerking voor de (gratis) grieprik, omdat u een iets verminderde afweer tegen infecties heeft. Hiervoor kunt u bij uw huisarts terecht. De grieprik beschermt u niet tegen alle griepsoorten die er zijn.

Gebruik 6MP en azathioprine

U gebruikt 6MP en azathioprine in tabletvorm. De dosis is afhankelijk van uw lichaamsgewicht en een aantal andere factoren. De dosering verschilt per persoon. Gebruik altijd de dosering die uw arts u heeft voorgeschreven en nooit meer of minder. 6MP en azathioprine dient u tijdens, of direct na de maaltijd in te nemen. U kunt de tabletten doorslikken met voedsel, water of melk. Het is belangrijk dat u ze niet kauwt, maar dat u ze in hun geheel doorslikt.

Als u vergeten bent de tabletten in te nemen, neem ze dan op een later tijdstip nog dezelfde dag in. Als u er de volgende dag achter komt dat u ze vergeten bent, neemt u ze niet extra in. U neemt dan gewoon uw medicijnen in als altijd. Indien u misselijk wordt van de 6MP en azathioprine, adviseren wij u de tabletten over de dag te verdelen, of 's avonds voor het slapen in te nemen.

Bijwerkingen

Over het algemeen wordt 6MP en azathioprine goed verdragen. De meeste bijwerkingen treden op in de eerste weken na het starten van 6MP en azathioprine. U kunt in deze beginperiode last krijgen van een verminderde eetlust, misselijkheid, braken en diarree. Meestal verdwijnen deze klachten binnen 2 tot 3 weken. Enkele weken of maanden na de start met het gebruik van 6MP en azathioprine kunt u last krijgen van:

- Een verhoogde kans op infecties zoals tandvleesontsteking of keelpijn in combinatie met koorts. Dit kan worden veroorzaakt door het remmende effect van het geneesmiddel op het beenmerg waar bloedcellen worden gemaakt.
- Een storing in de aanmaak van witte bloedcellen. Dit wordt gecontroleerd bij het laboratoriumonderzoek.
- Het spontaan krijgen van blauwe plekken en/of regelmatige bloedneuzen. Dit kan het gevolg zijn van een verminderde aanmaak van bloedplaatjes door het gebruik van 6MP en azathioprine.
- Leverfunctiestoornissen. Deze stoornissen kunnen een gele verkleuring van het oogwit of van de huid veroorzaken.
- Buikklachten die u niet in verband kan brengen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa. Er kan bijvoorbeeld in zeldzame gevallen in het begin een alveesklierontsteking optreden.
- Naast bijwerkingen, die relatief vaker voorkomen, zijn er ook bijwerkingen als koorts en huiduitslag, die minder vaak voorkomen.

Bij iedere mogelijke bijwerking dient u contact op te nemen met uw behandelend arts of verpleegkundig specialist IBD.

Bloedafname

Nadat u bent gestart met 6MP en azathioprine wordt er bloed bij u afgenomen op de volgende momenten:

- 1 week na starten met 6MP en azathioprine.
- 2 weken na starten met 6MP en azathioprine.
- 4 weken na starten met 6MP en azathioprine
- 8 weken na starten met 6MP en azathioprine.

Indien nodig, kan er van dit schema worden afgeweken.

Interacties met andere geneesmiddelen 6MP en azathioprine in combinatie met alcohol

- Wees voorzichtig met alcohol, want alcohol verhoogt de kans op leverafwijkingen bij gelijktijdig gebruik met 6MP. 6MP en azathioprine in combinatie met bloedverdunners
- Gebruikt u bloedverdunners, meldt het gebruik van 6MP en azathioprine dan aan de trombosedienst

6MP en azathioprine in combinatie met zonlicht

Patiënten die 6MP en azathioprine gebruiken, kunnen een verhoogd risico lopen op huidproblemen, waaronder ook huidkanker. Vermijd daarom als u 6MP en azathioprine gebruikt een te grote blootstelling aan zonlicht en Uv-straling. Wij raden hierom het gebruik van een zonnebank af. Draag beschermende kleding en gebruik zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor.

Allopurinol

In sommige gevallen kan uw arts of verpleegkundig specialist IBD besluiten de concentratie van de 6MP en azathioprine in uw bloed te bepalen. Als blijkt dat bij u onvoldoende spiegel van het medicijn kan worden opgebouwd doordat dit in uw lichaam wordt omgezet in een afbraakproduct, kan dit mogelijk gecorrigeerd worden door toevoeging van het middel allopurinol, een medicijn wat vooral bij de behandeling van jicht wordt toegepast.

Door gelijktijdig gebruik van 6MP en azathioprine en allopurinol stijgt de spiegel en daalt het afbraakproduct. Doordat allopurinol de afbraak van 6MP en azathioprine beïnvloedt moet de dosis van deze middelen worden verlaagd. Tevens dient net als bij het starten van 6MP en azathioprine het bloed na toevoeging van Allopurinol in de eerste weken extra gecontroleerd te worden. Daarnaast kan allopurinol bijwerkingen geven.

Bijwerkingen

Bijwerkingen die bij allopurinol voorkomen zijn:

- Vaak (1-10%) Allergische huidreacties zoals huiduitslag
- Soms (0,1-1%) Maag-darmstoornissen zoals misselijkheid, braken (te verminderen door inname na de maaltijd)
- Zelden (0,01–0,01%) Overgevoeligheidsreacties. Zie bijsluiter
- Zeer zelden (< 0,01%) zie bijsluiter

Mocht u via uw huisarts of andere specialist urinezuur-verlagende middelen voorgeschreven krijgen (bijvoorbeeld bij jicht, Zyloric alsook allopurinol) vragen wij u uw behandelend arts of verpleegkundig specialist IBD hiervan op de hoogte te stellen in verband met de interactie met 6MP en azathioprine.

Zwangerschap

Indien u een kinderwens heeft, overleg dan altijd eerst met uw behandelende arts of verpleegkundig specialist IBD over deze wens en wat het gebruik van 6MP en azathioprine hierin betekend.

Hoe krijgt u 6MP of Azathioprine in huis?

Nadat uw behandelend arts of verpleegkundig specialist IBD een recept heeft geschreven kunt u de 6MP of azathioprine ophalen bij de poliklinische apotheek van OLVG of uw eigen apotheek.

Hoe bewaren?

Bewaar 6MP en azathioprine buiten het zicht en het bereik van kinderen, bij een temperatuur onder de 25°C op een donker en droge plek.

Tot slot

- Heeft u lichamelijke klachten, neem dan contact op met uw verpleegkundig specialist IBD. De verpleegkundig specialist kan zo nodig overleggen met uw behandelend arts.
- Zijn uw problemen of vragen niet dringend, overleg deze dan met uw behandelend arts tijdens uw bezoek aan de polikliniek.
- Wilt u eerder uw behandelend arts spreken, maak dan een afspraakverzoek via MijnOLVG of bel met de polikliniek Maag- Darm en Leverziekten voor een telefonisch overleg.

Vragen?

Stel uw vraag via MijnOLVG

U kunt ons altijd bereiken via [MijnOLVG](#). Heeft u een algemene vraag over vergoeding of betaling? Neem dan contact op met uw zorgverzekeraar of kijk op www.olvg.nl/zorgnota. Meer informatie over bijvoorbeeld kosten, bereikbaarheid, onderzoeken en behandelingen staat op www.olvg.nl maar u kunt ons natuurlijk ook bellen.

Meer informatie online

- www.olvg.nl/maag-darm-en-leverziekten

Contact

polikliniek Maag-, Darm- en Leverziekten

T 020 510 87 77 (werkdagen 8.15 – 16.15 uur)

E mdl@olvg.nl

Endoscopie- en Behandelafdeling (EBA), locatie Oost

T 020 510 87 77 (ma t/m vrij 8.15 – 16.15 uur)

afdeling Endoscopie, locatie West

T 020 510 81 76 (werkdagen 8.15 – 16.15 uur)

Route 16

Na 16.15 uur en in het weekend

afdeling Spoedeisende Hulp (SEH), locatie Oost

T 020 599 30 16

afdeling Spoedeisende Hulp (SEH), locatie West

T 020 510 81 61

Oost
Oosterpark 9
1091 AC Amsterdam

West
Jan Tooropstraat 164
1061 AE Amsterdam

Spuistraat
Spuistraat 239 A
1012 VP Amsterdam

Onze Algemene Voorwaarden zijn van toepassing: www.olvg.nl/algemene-behandelvoorwaarden

Aanmelden MijnOLVG via www.mijnolvg.nl | Klacht of opmerking: www.olvg.nl/klacht

Redactie en uitgave: Marketing en Communicatie, 10 september 2021, foldernr.0607